«ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΥΝΘΩΜΕΝ ΤΗ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙ, ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΥΣ ΠΕΡΙΠΤΥΞΩΜΕΘΑ»

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

«...ΕΙΠΩΜΕΝ ΑΔΕΛΦΟΙ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΜΙΣΟΥΣΙΝ ΗΜΑΣ· ΣΥΓΧΩΡΗΣΩΜΕΝ ΠΑΝΤΑ ΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ»

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τὰ αὐγὰ τοῦ Πάσχα

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΜΠΟΥΡΑ

Τὸ πιὸ ἐκφραστικὸ σύμβολο τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου εἶναι τὰ αὐγὰ τοῦ Πάσχα. Ὅμως μέσα ἀπὸ τὸ περίβλημα τοῦ αὐγοῦ μπορεῖ νὰ ξεπεταχτῇ μιὰ ζωή, ἔτσι καὶ ὁ Κύριος πλήρης ζωῆς ἀνεστήθη ἐκ τοῦ τάφου του. Τὸ ἔθιμο τῶν αὐγῶν τοῦ Πάσχα ἔχει ἀπασχολήσει πολλοὺς δικούς μας καὶ ξένους λαογράφους. Ὁ μεγάλος μας λαογράφος Νίκος Πολίτης ἀναφέρει τὶς ἀπόψεις διαφόρων, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ καταγωγὴ τῶν αὐγῶν τοῦ Πάσχα ἀνάγεται σὲ κοσμογονικοὺς μύθους ἀρχαίων Θρησκειῶν.

Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, οἱ Διόσκουροι καὶ ἡ Ἑλένη ἐγεννήθησαν ἀπὸ αὐγά. Ἀνάλογα μυθολογήματα εἶχαν οἱ Ἰνδοί, οἱ Φοίνικες, οἱ Ἀσσύριοι καὶ ἄλλοι ἀνατολικοὶ λαοί. Τὸ βάψιμο τῶν αὐγῶν ἐπεκράτησε σὰν ἔθιμο πολὺ πρὶν ἀπὸ τὰ χριστιανικὰ χρόνια. Μαρτυρίες ἀναφέρουν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἔβαφαν αὐγὰ κατὰ τὴν ἑορτὴ μιᾶς θεᾶς τῆς ἀνοίξεως καὶ τὰ προσέφεραν εἰς τοὺς ἱερεῖς. Αὐτὰ ἦσαν ποικιλόχρωμα καὶ ἐσυμβόλιζαν τὴν ἄνοιξι.

Τὸ ἔθιμο διετήρησαν οἱ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἑώρταζαν τὸ Πάσχα τὴν Ἄνοιξι. Τὰ ἔβαφαν ὅμως κόκκινα, ἐπειδὴ τὸ κόκκινο ἦταν βασιλικὸ χρῶμα.

Τὸ ἴδιο ἔθιμο τῶν χρωματιστῶν αὐγῶν ἀπαντᾶται καὶ σὲ μὴ χριστιανικοὺς λαοὺς παλαιά, ὅπου π. χ. οἱ Ἰάπωνες συνήθιζον νὰ προσφέρουν χρωματιστὰ αὐγὰ τὴν Πρωτοχρονιά. Τοῦτο ἔδωσε ἀφορμὴ σ' ὡρισμένους νὰ ὑποστηρίξουν ὅτι εἶναι Πρωτοχρονιάτικο τὸ ἔθιμο καὶ ὄχι Πασχαλινό. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ σὲ διάφορα χριστιανικὰ μέρη συνέπιπτε τὸ Πάσχα νὰ εἶναι τὴν πρώτη τοῦ ἔτους.

Ἄλλη, πιὸ ἐπικρατέστερη εἶναι ἡ ἄποψι ὅτι ἡ πολυήμερη νηστεία τοῦ Πάσχα ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ τοῦ Ἔθνους. Ἐπειδὴ τ' αὐγὰ δὲν κατηναλοῦντο, ἐφυλάσσοντο καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου τὰ εὐλογοῦσαν οἱ ἱερεῖς. Συνηθίζετο τοῦτο ὄχι στοὺς Ἕλληνες μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ρώσους καὶ ἄλλους Ὀρθοδόξους. Γιὰ πολὺ χρονικὸ διάστημα, ἡ εὐλογία τῶν αὐγῶν συνηθίζετο καὶ εἰς τὰ Μετέωρα καὶ ὑπάρχουν καὶ εἰδικὲς εὐχές. Ἀνευλόγητα ἦσαν αὐτά, ποὺ ἔστελναν οἱ ἡγούμενοι στοὺς Τούρκους.

Καὶ σήμερα ἀκόμη ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀνήμερα τὸ Πάσχα, στὴν «Ἀγάπη», ποὺ γίνεται τὸ πρωΐ, ἀφοῦ πρῶτα τὰ εὐλογήση, μοιράζει στοὺς πιστοὺς πολύχρωμα αὐγά. Αὐτὸ τοῦτο προσωπικὰ τὸ εἶδα, ὅπου εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ παρακολουθήσω τὴν «Ἀγάπη» στὴν Πόλη.

Τὰ αὐγὰ ἀπαντῶνται καὶ στοὺς Δυτικούς. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ΄ καὶ ὁ ΙΕ΄ συνήθιζον νὰ προσφέρουν στοὺς αὐλικοὺς ἐπίχρυσα αὐγά. Ὅσο γιὰ τὸ κόκκινο χρῶμα, ἔχουν γραφῆ καὶ εἰπωθῆ πολλά. Μεταξύ, τῶν ἄλλων λέγεται ὅτι ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ κατήγγειλε τὸν Πιλᾶτο στὸν Καίσαρα διὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ θανατώση τὸν Ἰησοῦν καὶ τοῦ προσέφερε κόκκινα αὐγά, ποὺ συμβολίζουν τὸ ἄδικο χαμένο αἷμα τοῦ Διδασκάλου της. Κατ' ἄλλην παράδοσιν. ἀπίθανον, οἱ κόττες τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως ἐγέννησαν κόκκινα αὐγά.

Ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας Γ. Λαμπράκης ἀναφέρει ὡς μία τῶν κοινῶν παραδόσεων εἶναι ὅτι μία χριστιανὴ συνήντησε τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως Ἑβραίαν ἔχουσαν στὴν ποδιά της αὐγά. Ὅταν τῆς εἶπε τὸ μεγάλο γεγονός, ὅτι «Ὁ Χριστὸς Ἀνέστη», ἡ ἄπιστη ἀπήντησε περιγελῶντας: «Μόνον ἂν τ' αὐγὰ ποὺ ἔχω, γίνουν κόκκινα θὰ τὸ πιστέψω». Καὶ τ' αὐγὰ ἐκοκκίνισαν.

Ὅσο γιὰ τὸ τσούγκρισμα τῶν αὐγῶν, κατὰ τὸ ὁποῖο ὅποιος σπάσει τὸ αὐγὸ τοῦ ἄλλου παίρνει ἔπαθλον, κατὰ τὸν καθηγητή μου Νίκο Βέη πρέπει νὰ εἶναι γνωστὸ πρὶν ἀπὸ ἑπτακόσια χρόνια. Τὸ συμπεραίνει ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Ἰωάννη Ἀποκαύκου Μητροπολίτου Ναυπακτίας, ὁ ὁποῖος σὲ ἕνα συστατικὸ του

●——ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 6ην ΣΕΛΙΔΑ

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΑΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

Πάσχα κυρίου Πάσχα. Λαμπρὴ γιὰ φτωχοὺς καὶ πλουσίους. Μετὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Θεανθρώπου, ἐπακολουθεῖ τὸ φαγοπότι. Ἡ μαγειρίτσα σὲ πρώτη σειρά. Καὶ ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ἐραστές της. Γέροντες καὶ νέοι. Μόνον ποὺ γιὰ τοὺς πρώτους, δὲν συνιστᾶται. Γιατὶ καὶ ἄλλα περιέχει καὶ ἀντεδείκνυται γιὰ τὸ στομάχι. Ποιὸς ὅμως ἀκολουθεῖ, κατὰ γράμμα, τὶς ἰατρικὲς συμβουλές;

★

Πάσχα στὸ χωριό, ἔχει ἰδιαίτερα θέλγητρα. Γραφικότητα καὶ ὀμορφιά. Στ' ἀλώνια ὁ χορὸς τῆς Ἀγάπης. Μπροστάρης, στὸν δημοτικό, ὁ γερο-προύχοντας. Ἐναποθέτει στὴν ἀναστραμμένη τραγιάσκα τοῦ ὀργανοπαίχτη, τὸ ρεγάλο του. Κι' ἀρχίζει ἡ «κομπανία» τοῦ κλαριτζῆ τὸν «ἀητό». Λεβέντικα τὸν σέρνει τὸν χορό. Ἀργά, καμαρωτά—σὰν τὸν γέρικο πλάτανο τῆς βρύσης—μὰ κουρασμένα...

Ἕνα γύρω οἱ πανηγυριστές, παρακολουθοῦν καὶ συνοδεύουν, στὸ τραγούδι, τὸν ἀσπρομάλλη βιολιτζῆ: «ἕνας ἀητὸς καθότανε, στὸν ἥλιο καὶ λιαζότανε...».

(Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ μεταφέρουμε ἀπὸ τὴν στήλη καὶ τὴν ἀπορία μερικῶν: «Γιατί εἶχε ἀπαγορευθῆ ὁ χορὸς τῆς Ἀγάπης στὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησιᾶς;»).

★

Τὴν ἄλλη μέρα στὸν Ἀη Γιώργη. Ἐδῶ καὶ ἡ κουλούρα. Καὶ τά... ἄτια στὴ σειρά, περιμένουν τὸ σύνθημα τῆς ἐκκινήσεως. Δέκα, ἀπὸ τὰ καλύτερα ἄλογα, χρεμετίζουν ἀνυπόμονα. Καὶ καμαρώνουν τὰ παιδόπουλο, οἱ κορδωτοὶ ἔφηβοι, ποὺ τὰ ἱππεύουν. Ὁ πρῶτος, ὁ νικητής, θὰ κερδίση τὴν κουλούρα. Θὰ τὴν μοιράση μὲ τοὺς φίλους του καὶ θὰ κρυφαγναντέψη τὴν καλή του, ποὺ κρυφοχαίρεται...

Εἶναι ἄνοιξι καὶ μοσχοβολάει ὁ τόπος. Μαγιάπριλα καὶ ξαναζωντανεύει ἡ γῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος. Λαμπρὴ στὸ χωριό, Πάσχα στὴ στάνη. Δὲν ξεχνιέται ἡ ὀμορφιὰ τῆς ὑπαίθρου...

★

Στὸν πολύχρωμο κάμπο, καὶ τὰ «κουρέματα». Ἡ ξέχωρη γιορτὴ τῆς στρούγγας. Οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ τσοπάνη παρευρίσκονται στὴν τελετή. Μετὰ τὴν «ἀπόλυσι» τῆς ἐκκλησιᾶς ἀρχίζουν τά... κουρέματα! Οἱ ψαλλίδες ἀπαλλάσσουν ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ μαλλιοῦ τὰ πρόβατα. Τά... καλλωπίζουν κατὰ τὸ δυνατόν, χωρίς, ἀσφαλῶς τὴ ἐπιδεξιότητα τῶν ἐπαγγελματιῶν τοῦ κομμωτηρίου! Κι' ὕστερα στρώνονται οἱ ὑφαντὲς βελέντζες καὶ σταυροποδιάζονται οἱ προσκεκλημένοι τοῦ βοσκοῦ. Μουρμουρίζει τὴν προσευχή του ὁ πρεσβύτερος τῆς οἰκογενείας καὶ κατακερματίζεται τὸ ψητὸ τῆς σούβλας. Θυσιάζεται στὸν βωμὸν τῆς εὐωχίας τῶν συνδαιτημόνων... ὁ ἀμνός! Πυρώνει τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ κοκκινέλι. Ἀνάβει ἡ... «κασίδα» καὶ μπαίνει ἡ βλάχα στὸ χορό... Κοντὰ στὸ σουρούπωμα ἀποσύρονται οἱ ἐπισκέπτες.

—Καὶ τοῦ χρόνου· θὰ τὸ ξανακάψουμε στὰ «κουρέματα».

★

Ἐπέλεξαν τὴν ἡμέρα οἱ Καζανόβες, γιὰ νὰ συνέλθουν. Μεταδίδεται ὅτι συγκεντρώνονται αὐτὲς τὶς ἡμέρες στὴν Ἰταλία, κάπου στὰ παράλια ποὺ βρέχονται ἀπὸ τὴν Ἀδριατική, οἱ «καρδιοκατακτηταὶ» ὅλου τοῦ κόσμου. Σκοπὸς τῆς συναθροίσεώς τους εἶναι νὰ ἀνταλλάξουν τὴν πεῖρα τους σχετικῶς μὲ τὶς ἐπιτυχίες τους εἰς τὸν ἔρωτα. Εἶναι μ' ἄλλους λόγους, οἱ ἐπαγγελματίες ἐρασταί, ποὺ ἀποζοῦν ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσι τῆς φυσικῆς τους ρώμης καὶ εὐμορφίας. Θὰ τοὺς ὠνομάζανε «υἱοὺς τῆς Ἀφροδίτης» ὅλους αὐτοὺς τοὺς κομψευομένους νέους ἂν δὲν ὑπῆρχε ἡ ταιριασμένη προσωνυμία τους. Ἄλλοι τοὺς λένε ζιγκολό, καὶ οἱ περισσότεροι τοὺς ἀποκαλοῦν «ἀρσενικὲς π...».

Ἀνεξαρτήτως ὅμως ἀπὸ τούς.. τίτλους «τιμῆς» ποὺ ἀντικαθιστοῦν τὸ ὄνομά τους, μὲ τοὺς κυρίους αὐτοὺς θάπρεπε νὰ ἀσχοληθοῦν καὶ οἱ Ἐκκλησίες, τῶν καθολικῶν, τῶν ὀρθοδόξων κλπ. Ἡ μᾶλλον περισσότερον ἀποτελεσματικὴ μέθοδος γιὰ νὰ συνετισθοῦν, θὰ ἦτο ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐργασία: Νὰ σπάσουν πέτρα γιὰ τοὺς δρόμους ἢ κάρβουνο γιὰ τὴν κίνησι τῶν ἁμαξοστοιχιῶν. Τώρα ἂν ἄλλοι ὑποστηρίζουν, πὼς τοὺς ταιριάζει τό... ταμπάκικο—γιὰ τὴν κατεργασία δερμάτων—δὲν θὰ ἀντιτάξουμε ἀντιρρήσεις...

Ο ΦΑΚΟΣ

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΘΕΑΤΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΟΥ

Τοῦ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΕΡΕΤΗ, καθηγητοῦ

Ἀμετανόητος βυθίστηκε στὴν νυκτερινὴ ἠρεμία τοῦ Σαββάτου ἡ ἀγέρωχος προφητοκτόνος. Τὰ παιδιά της, ἀνενόχλητα, ἀναπαύονται ἀπὸ τὴν πασχαλινὴ κραιπάλη. Ὁ Θεῖος Μυσταγωγὸς κοιμήθηκε τὸν ἀνεξύπνητο ὕπνο στὸ στοργικὸ κοιμητήρι τοῦ Ἰωσήφ. Ἡ ταφόπετρα σκεπάζει τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ζωῆς! Ἡ σιωπὴ σφραγίζει τὰ χείλη τῶν φίλων. Τῶν μαθητῶν ἡ ψυχὴ γίνεται πένθιμο κενοτάφιο χαμένων ἐλπίδων. Μόνο κάποιες γυναῖκες ἀγρυπνοῦν στὴ μνήμη τοῦ Διδασκάλου. Ὄρθρου βάθεος, μὲ τὸ σύθαμπο κινοῦνται. Ἔρχονται στὸν μυροβόλο κῆπο γιὰ νὰ σμίξουν τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης μὲ τὰ ἀρώματα τῆς εὐγνωμοσύνης. Καὶ τίποτε δὲν τρομάζει τὴν τρίμορφη ἀγάπη στὸν ἀνήφορο τῆς εὐγνωμοσύνης. Μόνο ὁ λίθος, ποὺ κρατάει τὴν «Πέτρα τῆς Ζωῆς», συγκεντρώνει τὴν ἀνησυχία τους.

Μά, στὸν μυροβόλο κῆπο τοῦ Ἰωσήφ, στὸ πρῶτο χαμόγελο τῆς Αὐγῆς, ἡ ἀγωνία γίνεται ἔκστασις. Ὁ λίθος ἔχει ἀποκυλισθῆ! Ὁ τάφος εἶναι κενός! Καὶ ὁ λευκοφόρος ἄγγελος «σὰν ὑπερκόσμιος ληξίαρχος, ἀπαγγέλλει τὴν μεγάλην πρᾶξιν τῆς Ἀναστάσεως».

* * *

Τὸ πνεῦμα τοῦ καλοῦ κάνει βοὴ τὸ ἀγγελικὸ μήνυμα. «Ἠγέρθη ὁ Κύριος». Εἶναι ἡ ἰαχὴ τοῦ θριάμβου, ποὺ διασχίζει τὴν ἁγία πόλι. Καὶ ἡ βοὴ γίνεται σεισμός. Ἕνας σεισμὸς χαρᾶς. Ἡ καταπληκτικὴ εἴδησις ἀστραπηδὸν διατρέχει τὴν ἁγία πόλι. Γεμίζει τὶς καρδιὲς ἀπὸ χαρά. Ἀκτινοβόλος εἶναι ἡ μορφὴ τῆς Μαρίας. Χαρούμενες οἱ ἄλλες καλόγνωμες μυροφόρες, γίνονται οἱ πρῶτες εὐαγγελίστριες. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐμφανίσεις τοῦ Μεγάλου Θριαμβευτοῦ στὸν Πέτρο, στὸν Ἰάκωβο, στοὺς Ἐμμαούς, στὸ Ὑπερῷο, στὸν Θωμᾶ, στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Ἐκεῖ ὁ Σταυρὸς ἐφάνηκε νὰ ἐκμηδενίζη τὴν ἐλπίδα. Μά, ἔρχεται ἡ Ἀνάστασις νὰ ἐκμηδενίση τὴν ἀπελπισία! Λοιπόν; «Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου Σιών». Ἕνα κῦμα εὐφροσύνης κατακλύζει τὰ πάντα. Γι' αὐτὸ «Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθησαν· γῆ δὲ ἀγαλλιάσθη· ἑορταζέτω δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος! Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος».

* * *

Καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης στὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Μεγάλης Ἡμέρας μὲ τὴν ἔμπνευσι τοῦ Παρακλήτου κινούμενος, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ εὐθὲς καὶ ἡγεμονικὸ ὁδηγούμενος, ἀφοῦ στὸ θαυμάσιο προοίμιο ταυτίση τὸν Κύριον Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀΐδιον Λόγον καὶ μὲ λίγες πυκνὲς φράσεις καθορίση τὴν σχέσιν του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν κόσμο καὶ περιγράψη τὴν θεία σάρκωσί του καὶ τὴν ἔλευσί του μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, θὰ διακηρύξη ἐπιγραμματικὰ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος «ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν μονογενοῦς παρὰ Πατρός». Εἴμεθα θεατὲς τοῦ μεγαλείου Του. Ἐθεασάμεθα. Ἐμεῖς ἐχορτάσαμε μὲ τὰ μάτια μας τὴν ὑπέρλαμπρο καὶ θεοπρεπῆ δόξα Του. Ὁ Καϊάφας, ὁ Ἡρώδης, ὁ Πιλάτος δὲν εἶδαν τὴν δόξαν Του. Μόνον οἱ ἀληθινοὶ μαθητὲς «ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ», τὴν ὑπερφυῆ αἴγλη καὶ ὑπερκόσμιο λάμψι. Εἴδαμε «τὴν δόξαν τοῦ Λόγου, τὴν δύναμιν τῆς θεότητος διὰ τῆς σαρκὸς λάμψασαν, ὡς διὰ παραπετάσματος», τὰ ἄπειρα καὶ ποικίλα θαύματα, τὴν ὑπέρλογο ἀνάστασι.

* * *

Στὸν χαρμόσυνο νυκτερινὸ συνηχισμό, ποὺ δημιουργοῦν οἱ ἀναστάσιμες καμπάνες, ξεχνοῦμε τὴν ἀπόστασι, ποὺ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸ Μεγάλο Γεγονός. Τὸ μακρυνὸ εὐφρόσυνο γεγονὸς εἶναι μπροστά μας. Συνθέτει μία πανανθρώπινη συμφωνία χαρᾶς, ποὺ ἀγκαλιάζει τὴν οἰκουμένη ὁλόκληρο. Ἡ ψυχή, ὅταν δὲν εἶναι αἰχμαλωτισμένη ἀπὸ τὸν διάκοσμο τῆς πασχαλινῆς ἑορτῆς, πλημμυρίζει ἀπὸ ἀνέκφραστη χαρά. Μαζὶ μὲ τὸν Ἀναστάντα, ἀνεστήθη καὶ ἡ ἐλπίδα. Ἡ ἐλπίδα, ἡ βεβαιότης τῆς Λυτρώσεως. Γίνεται λάβαρο αἰσιοδοξίας ἡ Ἀνάστασις. Μὲ τὴν ἀνάστασι «ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται» καὶ «πᾶς ὁ πιστεύων, δικαιοῦται». Γιατὶ ὁ Χριστὸς «παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν». Λοιπόν; «Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος». Δὲν μᾶς χρειάζεται τῆς ἀπολογητικῆς ἢ ἐπιχειρηματολογία. Ὁμιλοῦν οἱ καιόμενες καρδιές, ποὺ συμπορεύονται μὲ τὸν Ἀναστάντα πρὸς Ἐμμαούς. Πλῆθος ἀνθρώπων σὲ στιγμὲς δοκιμασίας, πόνου καὶ ὀδύνης διαβεβαιώνει: «Ἑωράκαμεν τὸν Κύριο». Ἐπαναλαμβάνουν σὲ ὧρες δύσκολες ἢ χαρούμενες τὴν διακήρυξι τοῦ ἠγαπημένου «ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ». Ἰσόβιοι νικηταὶ τοῦ Κακοῦ, τῆς ἁμαρτίας, τῆς ἡττοπαθείας, τῆς μεμψιμοιρίας εἶναι οἱ θεαταὶ τοῦ θείου μεγαλείου τοῦ Ἰησοῦ.

ΣΤΑΥΡΟΣ Σ. ΣΕΡΕΤΗΣ

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΑ ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΕΘΙΜΑ

Τὸ ἀρνὶ στὴ σούβλα

Εἶναι μία πανάρχαια παράδοση
Ὁ ὀβελίας τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων

Τοῦ συνεργάτου κας κ. ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΛΗ

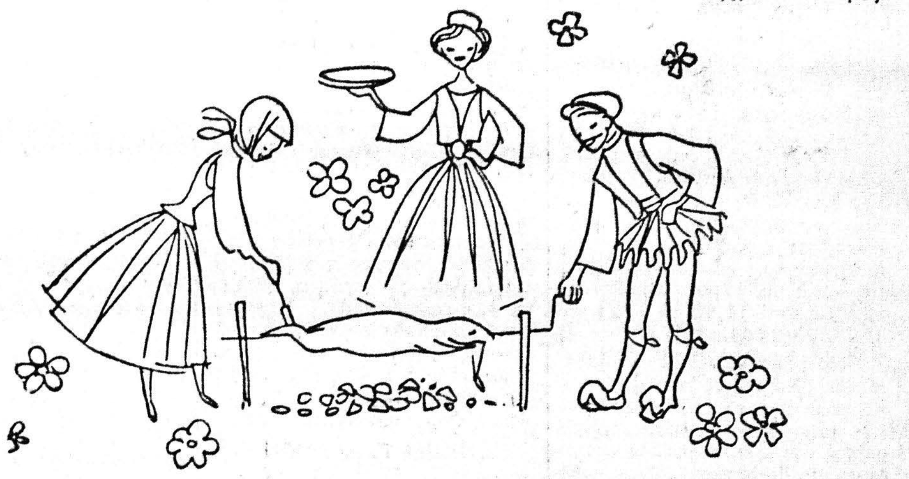

Τὸ ἀρνὶ στὴ σούβλα εἶναι ἀπ' τὰ πανάρχαια Ἑλληνικὰ ἔθιμα. Ἴσως, τὸ μοναδικὸ ἑλληνικὸ ἔθιμο στὴ γιορτὴ τῆς Πασχαλιᾶς. Μπορεῖ ἡ θυσία τοῦ ἀμνοῦ νὰ θυμίζη τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, ὅμως ὁ τρόπος, ποὺ μεῖς, ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα τὸ τρῶμε τὴν ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς, εἶναι ἀτόφιος ἑλληνόπρεπος. Μᾶς εἶναι γνωστὴ ἀπ' τὴ μυθολογία ἡ πρώτη γεύση ψημένου στὴ φωτιὰ κρέατος.

Ὅταν ὁ Ἑρμῆς ἔκλεψε τὶς ἀγελάδες τοῦ Ἀπόλλωνα ἀπ' τὰ λειβάδια τῆς Πιερίας, τὶς ἔφερε στὶς ὄχθες τοῦ Ἀλφειοῦ, μὲ σκοπὸ νὰ τῆς πάη στὴν Κυλλήνη. Τὴ νύχτα πείνασε — πεινοῦσαν καὶ οἱ θεοὶ τὸν παληὸ καιρό — καὶ πιάνει, ἀνάβει φωτιὰ (λένε πὼς εἶναι ὁ πρῶτος θεὸς ποὺ ἄναψε φωτιὰ στὴ γῆ), σκοτώνει δυὸ γερὰ γελάδια, τὰ γδέρνει καὶ τὰ περνάει στὴ σούβλα. Ὁ μεζὲς ἦταν καταπληκτικός. Γιὰ νὰ μὴ ζηλέψουν οἱ ἄλλοι θεοὶ μοιράζει τὸ κρέας σὲ δώδεκα κομμάτια καὶ ἔκατσε κι' ἔφαγε τὸ καλλίτερο κι' εὐφράνθηκε.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη σούβλα, ποὺ ἀναφέρεται στὴ μυθολογία μας. Ἀπὸ τότε οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὅταν ἤθελαν νὰ κάνουν εὐχαριστίες πρὸς τοὺς θεούς, ἄναβαν φωτιά, ἄφηναν θρακιὰ καὶ ἔψηναν μὲ σοῦβλες χάλκινες, σιδερένιες ἢ ξύλινες τὰ κρέατα, τρώγοντας τὰ πιὸ τρυφερὰ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ οἰωνοσκόποι τὰ πιὸ καλύτερα. Ἄνθρωποι καὶ θεοὶ μοιράζονταν τὸ φαγητὸ καὶ περνοῦσαν τρισμακάρια.

★

Τὸ Πασχαλινὸ ἀρνὶ τὸ ἔφεραν οἱ χριστιανικὲς παραδόσεις ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ Μωϋσῆ καὶ τῶν προφητῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἀλλὰ στὴν Ἑλλάδα, ὅπως κι' ἄλλα χριστιανικὰ ἔθιμα, ἡ τελετουργικὰ τῆς ἱεροτελεστίας, ταυτίστηκαν μὲ τὶς ντόπιες παραδόσεις, πολιτογραφήθηκαν, γίνανε βίωμα τοῦ δικοῦ μας λαοῦ.

Δὲν ἦταν, λοιπόν, τίποτε τὸ νέο, τὸ ἀναφερόμενο στὴν «Ἔξοδο» ὅπως τρώγωνται τὰ κρέατα «κρέα τῇ νυκτὶ ὀπτὰ πυρί». Ἀκόμα καὶ σήμερα πολλὲς γυναῖκες παίρνουν τὸ αἷμα τοῦ σφαγμένου ἀρνιοῦ καὶ βάφουν τὴν ξόπορτα ἢ τὸ χαγιάτι τοῦ σπιτιοῦ γιὰ τὸ γοῦρι, γιὰ τὸ καλό. Καὶ τὸ ἔθιμο αὐτὸ εἶναι πανάρχαιο. Ἰδιαίτερα τὸ εἶχαν σὰν ἱερὴ τελετὴ οἱ Θρᾶκες.

Ὁ χριστιανισμός, ἡ Θρησκεία τῆς ἀγάπης, δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγη ἀπὸ τὶς πανάρχαιες εἰδωλολατρικὲς παραδόσεις. Αὐτὴ ἡ θυσία τοῦ ἀρνιοῦ (τὴν ξέρουμε καὶ ἀπὸ τὴν περιπέτεια καὶ τὴ δοκιμασία τοῦ Ἀβραὰμ μὲ τὸν Ἰσαὰκ) διατηρήθηκαν, κάπως παραποιημένα, πάντως ἀναγκαία ἕνωση τοῦ χτὲς μὲ τὸ σήμερα.

Οἱ Ἕλληνες εἶχαν τὶς θυσίες τῶν ζώων σὰν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὶς ἱεροτελεστίες τους, ποὺ μερικὲς παίρναν μυστηριακὴ μορφή, περιορίζονταν στοὺς μυημένους, στοὺς ἐκλεκτούς. Ἀπὸ τὶς εἰκονογραφίες τῶν ἀγγείων, ποὺ ὑπάρχουν στὰ Μουσεῖα, βλέπουμε ἔντονη αὐτὴ τὴν παράδοση καὶ στὴν Τέχνη.

Κάνει ἐντύπωση καὶ σήμερα ὅταν στὴ γιορτὴ τῆς Ἀναλήψεως οἱ Σαρακατσανέοι τσοπάνηδες, πᾶνε νύχτα καὶ δένουν πίσω ἀπ' τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ ἀρνί, ποὺ θὰ θυσιαστῆ. Βγαίνει ὁ παπᾶς μὲ τὰ ἄμφιά του καὶ τὸ εὐλογεῖ. Εἰκόνα γνήσιας ἑλληνικῆς παραδόσεως. Στὰ τσοπάνικα στανοτόπια, ἀλλὰ καὶ στὰ χωριὰ μας πάνω στὰ Καλάβρυτα καὶ στὴν Ἀρκαδία (ἡ περιοχὴ πέρα ἀπ' τὰ Καλάβρυτα εἶναι περισσότερο Ἀρκαδία καὶ λιγώτερο Ἀχαΐα) τ' ἀρνὶ τῆς Λαμπρῆς πρέπει νὰ τὸ σφάξη ὁ ἀρχηγὸς τῆς φαμελιᾶς, ὁ ἀρχιτσέλιγκας, ὁ πρωτάρης ἀπ' τ' ἀδέλφια, ὅταν ὁ γέρος δὲν ὑπάρχη ἢ εἶναι ἀνήμπορος νὰ σφάξη τ' ἀρνί. Παληότερα δὲν σφάζονταν, ἂν δὲν περνοῦσε ὁ παπᾶς νὰ τὸ βλογήση καὶ νὰ πῆ τὴν ἀνάλογη εὐχή. Ἡ ἐξέταση τῆς σπάλας, εἶναι ἄλλη μιὰ κληρονομιά, ἴδια καὶ ἀπαράλλαχτη τῶν οἰωνοσκόπων. Τὸ σούβλισμα τ' ἀρνιοῦ εἶναι ἀληθινὴ τέχνη, ποὺ μόνο οἱ βουνήσιοι κατέχουν. Ἡ σούβλα γίνεται ἀπὸ ἐλάτι. Πάντοτε ξύλινη. Οἱ καμπίσιοι ἔχουν σιδερένιες ὅπως καὶ οἱ χασάπηδες τῆς πολιτείας. Οἱ βουνήσιοι ποτὲ δὲν χρησιμοποιοῦν σίδερο γιὰ νὰ ψήσουν κρέας στὴ φωτιά. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Τί ἄλλο ἦταν αὐτοὶ οἱ «ὀβελοί;» Φυσικά, ὑπῆρχαν καὶ οἱ σιδερένιοι ὀβελοί—καὶ οἱ ὀβελίσκοι (ἀνάλογα μὲ τὸ μέγεθος), ἀλλὰ γι' αὐτοὺς γίνεται λόγος πὼς χρησιμοποιήθηκαν σὰν πρῶτοι τρόποι συναλλαγῆς καὶ πληρωμῆς. Ἦσαν χάλκινοι καὶ βρέθηκαν πολλοὶ σ' ἀνασκαφὲς κυρίως στὸ Ἡραῖο τοῦ Ἄργους.

Σήμερα οἱ τσοπάνηδες τοῦ Μωριᾶ καὶ τῆς Ρούμελης δὲ βάζουν ποτὲ τ' ἀρνὶ σὲ σιδερένια σούβλα. Τὄχουν καὶ σὲ κακό, ἀλλὰ κρίνουν πὼς τὸ κρέας ξανοστεύει, δὲν ἔχει τὸ ἄρωμα, ποὺ δίνει τὸ ἔλατο.

Κεῖνο, ποὺ δὲν γίνεται σήμε-

●——ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 6ην ΣΕΛΙΔΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ΤΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1967

ΔΙΑ ΤΟ ΠΟΣΟΝ ΤΩΝ ΔΡ. 1.000.020.000

ΕΚΑΛΥΦΘΗ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Θεωρεῖ ὑποχρέωσίν της νὰ ἐκφράση τὰς θερμὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, διὰ τὴν νέαν πρὸς τὴν ΔΕΗ ἀπόδειξιν ἐμπιστοσύνης, ἥτις παρέχει εἰς τὴν Ἐπιχείρησιν ὄχι μόνον τὴν οἰκονομικήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν, διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Χώρας, μὲ πλῆρες τὸ συναίσθημα τῆς εὐθύνης ἔναντι τοῦ Κοινωνικοῦ Συνόλου, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου ἔχει ταχθῆ.

Ἀθῆναι τῇ 27ῃ Ἀπριλίου 1967

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ. Σ.
Ν. ΙΔ. ΣΑΡΡΗΣ

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
Μ. ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗΣ

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Κ.Λ.Π. (Σ.Ο.Δ.Υ.)
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α΄ 50 — ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
(ΟΡΟΦ. 2ος — ΤΗΛ. 42—96)

Τὸ Νεοΐδρυθὲν Κεντρικὸν Παράρτημα Δυτικῆς Πελοποννήσου τοῦ ΣΟΔΥ

ΕΞΑΓΓΕΛΛΕΙ

1) Ἡμιαστικὴν ἔκτασιν εἰς ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ. Τοποθεσία ἐπὶ τῆς νέας ἐθνικῆς ὁδοῦ, ἀπέχουσα ὀλίγον τῆς θαλάσσης μὲ ὑπέροχον θέαν. Συγκοινωνία ΑΣΤΙΚΗ, δίκτυον ΔΕΗ πλησιέστατα. Οἰκόπεδα καθαροῦ ἐμβαδοῦ (ρυμοτομημένου) 500 π^2 περίπου.
2) Ἡμιαστικὴν ἔκτασιν εἰς ΚΟΚΚΙΝΟΝ ΜΥΛΟΝ (ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ), 6 χιλιόμετρα ἀπὸ κέντρον ΠΑΤΡΩΝ, 800 μέτρα ἀπὸ τὴν θάλασσα, μεταξὺ τῶν ἐργοστασίων «ΠΙΡΕΛΛΙ» καὶ νέον ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ καὶ πλησίον τοῦ Κέντρου «ΕΥΑ». ΝΕΡΑ ἄφθονα, δίκτυον ΦΩΤΙΣΜΟΥ, ΑΣΤΙΚΗ λεωφοριακὴ γραμμή. Διεχωρίσθη εἰς οἰκόπεδα 350 π^2 περίπου.

Ἀμφότερα διατίθενται εἰς χαμηλὰς τιμάς, καὶ μὲ διευκολυντικοὺς ὅρους. Προβλέπεται προγραμματισμὸς σοβαρῶν ἔργων ἀξιοποιήσεως πρὸς δημιουργίαν προτύπων Οἰκισμῶν καὶ θερέτρων τοῦ Σ.Ο.Δ.Υ.

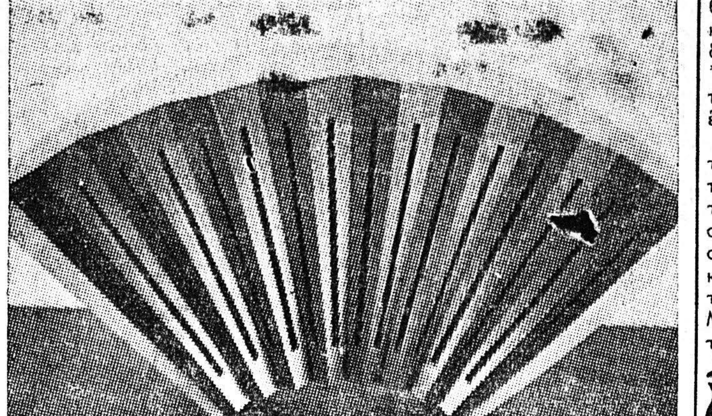

ΤΣΑΪΜ-ΜΠΕΛΛ

Τὸ «τσάϊμ—μπέλλ» εἶναι ἕνα μουσικὸ κουδούνι γιὰ τὴν ἐξώπορτά σας. Δὲν ἐκνευρίζει μὲ τοὺς χτύπους του. Ὁ ἦχος του δὲν συγχέεται μὲ τὸ τηλέφωνο, μὲ τὸ κουδούνι τοῦ «διπλανοῦ». Ἀναγγέλλει καὶ προδιαθέτει τὸν ἐπισκέπτη μ' ἕνα ὡραῖο μουσικὸ κομμάτι, ποὺ θὰ διαλέξετε ἐσεῖς καὶ μὲ τὴν ἔντασι ποὺ θέλετε ἐσεῖς. Εἶναι ὡραιότατο στὴν ἐμφάνισι. Μπαίνει στὸ χὼλλ, στὸ γραφεῖο κι' ὅπου ἀλλοῦ ἐξυπηρετεῖ. Δὲν θέλει σύνδεσι μὲ τὸ ρεῦμα. Τοποθετεῖται εὔκολα μ' ἕνα καρφάκι. Εἶναι κάτι ποὺ σᾶς προσφέρει ὁ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΑΝΔΡ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

Πλατεῖα Γεωργίου 50, Τηλέφωνον 39—00

ΕΥΚΑΙΡΙΑ

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΕΤΣΙΝΗ ΘΑ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΟΡΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ 500 ΚΟΥΖΙΝΕΣ

ΠΕΤΡΟΓΚΑΖ

ΕΙΣ ΠΟΛΛΑΣ ΔΟΣΕΙΣ
ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΤΑ ΜΑΓΕΙΡΙΚΑ ΣΚΕΥΗ

ΠΕΤΣΙΝΗΣ

ΖΑΙΜΗ — ΚΟΡΙΝΘΟΥ 197 — ΠΑΤΡΑΙ ΤΗΛ. 45-04

ASTERIA

ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΟΥ — ΤΗΛ. 64—62

★

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ,, μὲ τὴν ὀρχήστρα
ΒΑΦΕΙΑΔΗ - ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ
τραγουδᾶ ὁ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ
καὶ παίζει μπουζούκι ὁ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ἀρνιὰ σούβλας, καὶ τὶς μεσημβρινὲς ὧρες.

ΒΙΛΛΥ - ΠΑΡΚ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ
ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ

BATS

ΠΑΡΙΖΙΑΝΑ

Ο ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΦΗΣ
καὶ ἡ ὀχήστρα του.

ΣΗΜ.: Ἡ ὀρχήστρα μας παίζει ἀπὸ τὶς 9 μ. μ.

ΕΞΟΧΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

ΤΡΟΚΑΝΤΕΡΟ

(ΙΤΙΕΣ) ΤΗΛ. 38 - 81

ΣΑΣ ΕΥΧΕΤΑΙ
ΚΑΛΟ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΠΑΣΧΑ

ΣΗΜΕΡΟΝ
Μεγάλες ἐκπλήξεις, ἐντελῶς
καινούργιο πρόγραμμα

Μὲ ἀγάπη
ΤΑΚΗΣ ΠΑΛΑΙΟΘΟΔΩΡΟΣ